

01. Co to jest dLibra?

Wstęp

System biblioteki cyfrowej dLibra stanowi zbiór narzędzi, które umożliwiają:

- Przechowywanie różnego typu obiektów cyfrowych (np. artykułów naukowych, sprawozdań, podręczników, stron HTML, dokumentów PDF, nagrań audio/video)
- Zarządzanie obiektami cyfrowymi znajdującymi się w bibliotece cyfrowej (np. modyfikowanie dokumentów, grupowanie dokumentów, przypisywanie dokumentów do kategorii tematycznych, zarządzanie prawami użytkowników do dokumentów)
- Udostępnianie obiektów cyfrowych przechowywanych w bibliotece (np. przeglądanie dokumentów poprzez stronę WWW, wyszukiwanie dokumentów, zabezpieczanie dokumentów przed kopiowaniem, czasowe udostępnianie dokumentów)
- Zarządzanie biblioteką cyfrową (np. tworzenie grup użytkowników biblioteki cyfrowej, przyznawanie praw użytkownikom)
- Współpracę z innymi systemami informacyjnymi przy użyciu publicznie dostępnych standardów (np. OAI-PMH, RSS)

System dLibra składa się z trzech podstawowych elementów:

- **Serwer** - jest to kluczowy element systemu - odpowiada za wszelkie operacje wykonywane w bibliotece cyfrowej,
- **Strony WWW** - aplikacja czytelnika - są to strony WWW poprzez które czytelnik ma dostęp do zasobów (np. książek) biblioteki cyfrowej,
- **Aplikacja redaktora i administratora** - jest to program okienkowy, składający się z dwóch aplikacji - redaktora i administratora, które pozwalają odpowiednio na zarządzanie zawartością biblioteki cyfrowej (np. dodawanie nowych pozycji) oraz zarządzanie samą biblioteką cyfrową (np. zarządzanie podziałem tematycznym biblioteki cyfrowej).

Elementy te połączone w całość stanowią system dLibra - platformę do budowy bibliotek cyfrowych.

Na stronie WWW projektu dLibra (<http://www.dlibra.psync.pl>) znajduje się zestaw forów dyskusyjnych. Fora te dotyczą pomocy technicznej systemu dLibra (aplikacji redaktora i administratora, aplikacji czytelnika, instalacji i konfiguracji systemu, itp.) oraz ogólnych tematów dotyczących bibliotek cyfrowych czy samego systemu dLibra. Dla użytkowników aplikacji redaktora i administratora szczególnie interesujące może być forum dotyczące aplikacji redaktora oraz forum dotyczące aplikacji administratora. Fora znajdują się pod adresem <http://www.dlibra.psync.pl/forum>. Jeśli zatem mają Państwo pytanie/problem /propozycję zapraszamy do wypowiedzi na forum.

Użytkownicy systemu dLibra

Użytkowników korzystających z systemu dLibra możemy podzielić na trzy typy:

- Administrator biblioteki (w skrócie administrator) - zarządza biblioteką poprzez tworzenie użytkowników oraz grup użytkowników, nadaje prawa użytkownikom, może tworzyć i modyfikować strukturę biblioteki, może używać wszystkich programów systemu dLibra (administratora, redaktora, WWW) przy czym najczęściej wykorzystuje program administratora,
- Redaktor - tworzy bibliotekę cyfrową poprzez dodawanie obiektów cyfrowych do biblioteki, tworzy lub importuje z zewnątrz opisy obiektów, grupuje obiekty, z reguły ma ograniczony dostęp do programu administratora, najczęściej korzysta z programu redaktora,
- Czytelnik - użytkownik systemu dLibra, który ma dostęp jedynie do stron WWW umieszczonych w Internecie, może przeglądać udostępniony przez redaktora tekst obiektów cyfrowych, nie może korzystać z programu administratora i redaktora, czytelnikiem jest każda osoba która odwiedza strony WWW biblioteki cyfrowej.

Są to trzy typy użytkowników najczęściej spotykanych w bibliotekach cyfrowych opartych o system dLibra. Każdy z nich ma odrębne zadanie oraz inny charakter. Administrator dba o bibliotekę cyfrową jako całość, redaktor zajmuje się zawartością biblioteki cyfrowej zgodnie z ograniczeniami wprowadzonymi przez administratora natomiast czytelnik - końcowy użytkownik - korzysta z pozycji zgromadzonych w bibliotece przez redaktora.

Ponadto istnieje jeszcze jeden aktor - administrator systemu - odpowiedzialny za instalację, konfigurację i utrzymanie spójnie działającego systemu dLibra. Musi posiadać odpowiednią wiedzę techniczną z zakresu administracji podstawowymi usługami informatycznymi (instalacji oprogramowania i metod jego konfiguracji, np. bazy danych, serwera WWW). Taką rolę może grać informatyk w danej instytucji.